

Albistek sortzen dizkiguten sentimenduak

Sekuentzia honetan albiste edo gertakari-mota batzuek (sexu-abusuen inguruan jarriko dugu arreta batik bat) sortzen dizkiguten sentimenduen inguruan jardungo dugu.

Ariketa hauek dituzu hemen:

- Gaian sartzeko, puntu pare bat komentatu eta audioan aipatzen diren bi hitzi erreparatu.
- Audioaren laburpenik egokiena aukeratu.
- Sentimenduak adierazteko hitz-konbinazioekin taula osatu, eta egoera batzuen aurrean izan ohi ditugun sentimenduak adierazi.
- Segurtasun eza adierazten duten elementuei (**omen, ustez, ustezko...**) erreparatu eta narrazio bat osatu idatziz elementu horiek erabiliz.

1. Nazka

Sexu-abusuen inguruko berriak entzuteak nazka ematen dio

Eli Larrinagari, audioko hizlariari. Komentatu binaka:

- Zuei zer sentimendu edo sentsazio sortzen dizkizue horrelako albisteak?
- Gogoan duzue holako berriren bat?

Entzun audioa eta erantzun bi galdera hauei:

1. Audioaren hasieran, hizlariak nazka hitzaren sinonimo bat erabiltzen du. Zein?
2. Bukaeran, berriz, aipatzen du nola deitzen zaien nazka ematen duten pertsonai.

<https://labur.eus/U1ns3>

2. Laburpenik egokiena

Entzun audioa berriro eta aukeratu bertako mezua ondoen jasotzen duen laburpena?

- ☐ Sexu-abusuek sentimendu kontrajarriak eragiten dizkiote Eliri, eta uste du konponbiderik onena dela jendeak gaiarekiko daukan sentsibilitatea areagotzea.
- ☐ Sexu-abusuek biguna eragiten diote Eliri, eta irizten dio horren aurrean praktikoena dela, nahiz eta agian etikoa ez izan, zentzumenak estali eta burua erne izatea.
- ☐ Sexu-abusuek nazka ematen diote Eliri, eta horrelako zenbait gertakari aipatu ondoren uste du irtenbiderik onena dela horrelako kasuak salatzen segitzea.

3. Sentimenduak konpartitzen

1) Eskuineko taulan sentimendu batzuk dituzu. Konturatuko zinenez, *izen/adberbioa+aditza* konbinazioak ageri dira.

Sentimendu gehiago bururatzen al zaizkizu? Osatu taula.

2) Zer aditzekin konbinatu zenituzke beheko

izen-adberbio horiek? Idatzi taulan.

Sentimenduak osatzen: <i>izena/adberbioa</i> <i>+aditza</i>	
liluratuta lur jota	_____
umore onean triste	_____
amorrua hozka ezintasuna	_____

Sentimenduak osatzen: <i>izena/adberbioa</i> <i>+aditza</i>	
Nazka Higuina Botagura Goragale Poza Bizipoza ...	eman eragin
Haserre Sutan Urduri ...	jarri
Txundituta ...	utzi
Neure onetik ...	atera

3) Jarri talde txikitan eta zenbait albistek sortzen dizkiguten sentimenduei buruz hitz egingo dugu. Komentatu puntu hauek:

- Zure herri edo inguruko kirolarien garaipenek
- Pederastia-kasuek
- Jaiak: Gabonak, herriko festek
- Etorkinen inguruko berriek
- ...

4. Ustezko erasotzaileak

Eli Larrinagak dioen bezala, gertaera bat ziurtzat edo frogatutzat jo arte, horien kontaketa egiterakoan omen, ustez eta antzekoak erabili beharra daukagu:

- **omen**: entzunez jakiten dena
- **ustez**: dirudienez, antza denez
- **ustezko** (izen bat izaten du segidan): holakoa dela uste dena

Erreparatu esaldi hauei:

- Pasa den larunbatean Bilboko Ametzaga parkean ustez 20 urteko neska bat bortxatzen saiatu ziren hiru lagun eta Ertzaintza haien bila ari da.
- Iragan larunbatean atxilotutako ustezko bortxatzailea kartzelan sartzea erabaki du gaur eguerdian Getxoko Epaitegiak.
- Igandean Donostian gertatu omen zen bortxaketa saiakera bat ikertzen ari da Ertzaintza, Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Sailaren arabera.

Behatu, orobat, Leire Narbaizaren ondoko testuari, bereziki, loditutako hitzei.

Ustezko

Albistegiak delituz eta salaketaz zamatuta iristen zaizkigu begi-belarrietara. Urliak lapurretan egin **omen** duela; **ustez** Sandiak iruzur egin diola ogasunari... **Omen, ei, bide, ustez, antza, itxuraz, dirudienez, agidanez, nonbait...**

Hanka-puntetan dabilta kazetariak inor ez mintzeko (betiere euskalduna ez izatekotan mindua). Edota demanden beldurrez, sekula ez dago jakiterik-eta.

Ustezkokeria hau, baina, hedatu egin da; behar ez zen lekuetara, gainera. **Ustezko** bortxaketa, eta **ustezko** eraso sexuala errepikatzen dituzte mantra baten moduan. **Ustezkoak** atxilotutakoak dira epai batek kondenatu arte; ez, oster, delitua, sekula ez ustezkoa. Halakorik ez da gertatzen lapurretekin, esate baterako. Salatutako lapurreta lapurreta dira, eta kito!

Beraz, **ustezko** erabilia, zalantza jartzen da eraso eta emakume salatzailea. Andrakumeon berbak ez duelako balio, poliziak berak norbait atxilotu arren. Komunikabide askok ez digu sinesgarritasunik ematen andrazkooi halako denuntzia bat egiten dugunean. Antzina ere ezin genuen epaitegietan lekuko izan, adibidez. Historikoki emakumeen esana gutxietsia izan da. Beti, **antza**, justiziaren izenean. **Itxuraz**, egiaren mesedetan, emakumeok **ustezko** gezurtiak baikara.

Leire Narbaiza Arizmendi, Argia, 2017ko ekainaren 18a

Idatzi binaka sexu-abusuekin lotutako kasu –edo hilketa, lapurreta...– baten kronika (behar izanez gero, aurkitu informazioa komunikabideetan) eta komentatu taldean. Kronika horretan, ziurtasun-eza adierazten duten elementuak erabili behar dituzue: **omen, ei, dirudienez, ustez, ustezko...**

ERANTZUNAK

1. Nazka

1. Audioaren hasieran, hizlariak nazka hitzaren sinonimo bat erabiltzen du. Zein? **higuina**
2. Bukaeran, berriz, aipatzen du nola deitzen zaien nazka ematen duten pertsonari. **nazkagarriak**

2. Laburpenik egokiena

- ✓ Sexu-abusuek nazka ematen diote Eliri, eta horrelako zenbait gertakari aipatu ondoren uste du irtenbiderik onena dela horrelako kasuak salatzen segitzea.

3. Sentimenduak konpartitzen

Sentimenduak osatzen:
izena/adberbia
+aditza

liluratuta lur jota	utzi
umore onean triste	jarri
amorrua hozka ezintasuna	eman eragin

TRANSKRIPZIOA

ELI LARRINAGA. Nazka. Hiztegiaren arabera, higuina, bereziki goragalea eragiten duena da nazka. Zerbaiten usainak, ikusmenak edo gustuak sortu dezake, baina egunotan konturatu naiz definizioa labur geratzen zaidala, botaka egiteko gogo galanta izan dudalako zenbait gertaeraren nondik norakoak jaso ondoren.

Berrienetik hasteko, Bilboko Eliz Barrutiak zeregin guztiak kendu eta fiskaltzaren esku utzi du eskaut-taldeetako gaztetxoekin lanean ibilitako abade bat portaera sexual desagokia izan duelako. Albistea entzun eta berehala etorri zait akordura beste bat: Basauriko Baskoniako futbol-eskolako entrenatzailearena; hori ere seinatu eta salatu dute adin txikikoen aurkako sexu-abusuen egile moduan. Abadea eta entrenatzailea, esku batekin Bibliari jarraituz zeruetako erreinua umeena dela, edo baloia hartuta eskola-kirolaren balioak predikatzen zituzten bitartean, bestearekin hautatutako biktimatik infernura ankerrenera kondenatzen zuten. Jakitun naiz eskaintako irudia pornografikoa dela, bai, baina nahiko nuke asmatutako fikzio hutsa balitz. Adierazitakoari 'ustez' edo 'omen' gehitu behar zaio, ikerketaren emaitza izan arte, biei errugabetasun-presuntzioa zor zaielako.

Ikerketaren eta epailearen gainera dagoela erakutsi duen Gazteluetako ikastetxeko zuzendariak hedabideen aurrean egindako agerraldiak ere botagura eragin dit. Ikasle izandako mutiko bati sexu-abusuak egin izana leporatuta, 11 urteko kartzela-zigorra ezarri dioten irakasleari aurpegia atera eta behin eta berriro gezurtitzat jarri du, perituen testigantzen arabera, egia dioen biktimatik. Zuzendariari bakarrik falta zitzaion «Es palabra de Dios» esan eta parean eserita zeukan Gazteluetako presidentek «Te alabamos, Señor» erantzutea. Ikastetxeak diru publikoa, guztiona, jasotzen du. Nire poltsikotik, mesedez, xentimo bakar bat ere ez, horrelako pertsona batek hezkuntza-komunitate baten kudeaketa-ardura izan dezan.

Eta zerrenda osatzeko, beraien moduan pentsatzen ez dutenak jipoitu eta ospitalera bidaltzen dituzten Euskal Herriko Unibertsitatean dabilzan artaburu faxistak geratzen zaizkit. Lehen sutan jartzen ninduten, orain nazka ematen didate, eta beste horrenbeste horiek egindako astakerien kontura botoak eskuratu nahian ari diren politikariak.

Goragaleari eusteko erremedio ugari daude; errazena begiak, belarriak, sudurra, eta ahoa estaltzea litzateke. Baina askoz eraginkorragoa dugu beste bat: zentzumen guztiak erne jarrita, nazka eragiten duten nazkagarrien salaketa ozenena. Eta behin betiko erremedioaren eskean, agian Olentzerori idatziko diot.